

POJMY

Náhradní výchova je uskutečňována formou:

- a) náhradní rodinné péče (tzv. péče jiné osoby, osvojení neboli adopce, pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, poručnictví);
- b) ústavní péče (dětí v péči zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, děti s nařízenou ústavní výchovou nebo ochrannou výchovou, děti umístěné do ústavů /zařízení/ rodiči; zařízení, ve kterých je uskutečňována ústavní péče – zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, kojenecké ústavy, dětské domovy pro děti do tří let věku, dětská centra, diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy, domovy pro osoby se zdravotním postižením).

Náhradní rodinná péče – forma péče o dítě, které je vychováváno jinými než biologickými rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině.

Ústavní výchova – výchovné opatření, které soud nařídí, jestliže je výchova dítěte vážně ohrožena nebo vážně narušena a jiná výchovná opatření nevedla k nápravě, nebo jestliže z jiných závažných důvodů nemohou rodiče výchovu dítěte zabezpečit. Před nařízením ústavní výchovy je soud povinen zkoumat, zda výchovu dítěte nelze zajistit náhradní rodinnou péčí nebo rodinnou péčí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, které mají přednost před výchovou ústavní.

Kojenecký ústav a dětský domov pro děti do tří let věku – jsou zdravotnická zařízení léčebně preventivní péče v rezortu Ministerstva zdravotnictví ČR pečující o děti ve věku do tří let.

Diagnostický ústav – na základě komplexního vyšetření, zdravotního stavu dětí a volné kapacity jednotlivých zařízení umísťuje děti do dětských domovů, dětských domovů se školou nebo výchovných ústavů. Pobyty v ústavu trvají zpravidla 8 týdnů. Diagnostické ústavy nebo výchovné skupiny diagnostických ústavů jsou členěny podle pohlaví nebo podle věku dítěte.

Dětský domov – do dětského domova mohou být umísťovány děti ve věku zpravidla od 3 do nejvýše 18 let nebo do ukončení přípravy na povolání nejvýše do 26 let. Do dětského domova se rovněž umísťují nezletilé matky spolu s jejich dětmi. Účelem dětského domova je zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou bez závažných poruch chování. Tyto děti se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí dětského domova.

Dětský domov se školou (DDŠ) – do DDŠ se umísťují děti zpravidla od 6 let do ukončení povinné školní docházky. Účelem DDŠ je zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou se závažnými poruchami chování vyžadující pro svou přechodnou nebo trvalou duševní poruchu výchovně léčebnou péči nebo mající nařízenou ochrannou výchovu. Tyto děti se většinou vzdělávají ve škole, která je součástí zařízení.

Výchovný ústav – pečuje o děti starší 15 let se závažnými poruchami chování, u nichž byla nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova. Do výchovného ústavu může být umístěno i dítě starší 12 let, má-li uloženu ochrannou výchovu a v jeho chování se projevují tak závažné poruchy, že nemůže být umístěno v dětském domově se školou. Výjimečně, v případech zvláště závažných poruch chování, lze do výchovného ústavu umístit i dítě s nařízenou ústavní výchovou mladší 15 let. Výchovné ústavy se zřizují odděleně pro děti s nařízenou ústavní výchovou a uloženou ochrannou výchovou.

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc – dětská centra a klokánky Fondu ohrožených dětí – poněkud mimo systém výše uvedených ústavních zařízení stojí relativně nově vzniklá zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Jejich vznik upravil zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Poskytují možnost rychlého umístění dětí v případě krize (v mnoha místech často jedinou), jinak ale fungují spíše jako alternativní síť malých rodinných dětských domovů.

Orgány sociálně-právní ochrany dětí – jsou krajské úřady, Magistrát hl. města Prahy, obecní úřady s rozšířenou působností, obecní úřady, ministerstvo, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, dále obce v samostatné působnosti, kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně-právní ochrany dětí pověřeny. Sociálně-právní ochranou dětí se rozumí zejména ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění a působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny. Předním hlediskem sociálně-právní ochrany dětí je zájem a blaho dítěte.